

به نام ایزد هستی بخش

مدارس شاد

طرح تحول جامع در مدارس

ناصر آقاخانی

پروین محمدی

نشر لوح زرین

سرسنانه	:	آقاخانی، ناصر، ۱۳۳۵ -
عنوان و نام پدیدآور	:	مدارس شاد : طرح تحول جامع در مدارس / ناصر آقاخانی، پروین محمدی.
مشخصات نشر	:	تهران: لوح زرین، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	:	۱ ج. (بدون شماره گذاری): مصور (بخشی رنگی)، جدول.
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۱۷۲-۱۰۰۲۹
وضعیت فهرست نویسی	:	فیپا
یادداشت	:	کتابنامه.
عنوان دیگر	:	طرح تحول جامع در مدارس.
موضوع	:	شاگردان -- ایران -- بهداشت روانی -- نمونه پژوهی
موضوع	:	Students -- Mental health -- Iran -- Case studies
موضوع	:	شاگردان -- ایران -- روان شناسی -- نمونه پژوهی
موضوع	:	Students -- Iran -- Psychology -- Case studies
موضوع	:	شادی -- ایران -- تهران -- جنبه های اجتماعی -- نمونه پژوهی
موضوع	:	Social aspects -- Iran -- Tehran -- Case studies Cheerfulness --
موضوع	:	مدرسه ها -- ایران -- تهران -- مدیریت و سازماندهی -- نمونه پژوهی
موضوع	:	School management and organization -- Iran -- Tehran -- Case studies
شناسه افزوده	:	محمدی، پروین، ۱۳۳۸ -
رده بندی کنگره	:	B. ۳۴/۷۱ م ۱۳۹۶
رده بندی دیویی	:	۷۱۳/۳۷
شماره کتابشناسی ملی	:	۴۸۳۰۰۹۸

مدارس شاد، طرح تحول جامع در مدارس

تألیف: ناصر آقاخانی، پروین محمدی

ناشر: لوح زرین

چاپ: واصل

تنظیم صفحات: آزاده خرم شاهی

طراح جلد:

شمارگان: ۲۰۰

چاپ اول: ۱۳۹۷

قیمت: ۲۸۰۰۰ تومان

نشانی: میدان انقلاب، خیابان جمالزاده جنوبی، خیابان کلهر، پلاک ۲۸، واحد ۸،

همراه: ۰۹۱۹۴۸۲۸۸۲۸ تلفن ۶۶۹۱۸۱۵۵

کلیه حقوق نشر محفوظ است

فهرست مطالب

۵	مقدمه
۹	تقدیر و تشکر
۱۱	ارزش‌های زندگی: ۱. شادی
۶۳	ارزش‌های زندگی: ۲. صلح
۱۲۹	ارزش‌های زندگی: ۳. احترام
۱۸۵	ارزش‌های زندگی: ۴. همکاری
۲۲۷	ارزش‌های زندگی: ۵. مسئولیت‌پذیری
۳۱۵	منابع

مقدمه

کودکان برای برقراری روابط اجتماعی موفق، به ابزارها و مهارت‌هایی نیاز دارند که نباید انتظار داشت به طور طبیعی به آن‌ها مجهز باشند؛ بلکه در این فرایند نیازمند آموزش، یادگیری و الگوبرداری برای کسب این مهارت‌ها هستند. مهارت‌های اجتماعی کودکان، بخشی از مسئله اجتماعی شدن آن‌هاست و اجتماعی شدن جریانی است که در آن هنجارها، مهارت‌ها، انگیزه‌ها و رفتار، شکل می‌گیرد تا ایفای نقش کنونی یا آتی او در جامعه مناسب و مطلوب شناخته شود. مهم‌ترین عوامل اجتماعی شدن را می‌توان فرهنگ، خانواده و نهادهای اجتماعی (مدرسه) دانست که در قالب نقش جنسیتی، پرخاشگری، اخلاقیات و انگیزه پیشرفت بررسی می‌شود (کارتلیج و میلبرن، ۱۹۸۵). کودکان در دنیای پیچیده‌ای زندگی می‌کنند که مطالب فراوانی از آن‌ها طلب می‌کند و برای موفقیت و پیشرفت در این دنیا و مقابله مؤثر با مشکلات پیش‌رویشان، نیازمند مهارت‌های ویژه‌ای هستند. مهارت‌های اجتماعی برای تطبیق با نیازهای اجتماعی و نیز حفظ روابط بین‌فردی رضایت‌بخش تعریف می‌شود.

در آموزش و پرورش مدرن، افزون بر مهارت‌های خواندن، حساب‌کردن و نوشتن، نیازهای جدیدی در قالب کسب مهارت زیستن، حل مسئله و چگونگی رویارویی با چالش‌های هزاره سوم مطرح شده است. هرگونه ارتباط و تعلیمی که بدون روح تحرک، پویایی و شادی باشد، به شکست منتهی می‌شود.

فعالیت‌های ارزش‌های زندگی برای تشویق دانش‌آموزان طراحی شده است و آن‌ها را وامی‌دارد که درباره خودشان، دیگران، جهان و ارزش‌های مربوط به آن‌ها بیندیشند. این

ارزش‌ها به گونه‌ای طراحی شده‌اند که دانش‌آموزان می‌توانند از طریق آن‌ها به کسب تجربه‌های جدید بپردازند و استعدادهای درونیشان را کشف کنند. از دانش‌آموزان خواسته می‌شود نسبت به فعالیت‌ها واکنش نشان دهند، خیال‌پردازی کنند، به بحث و گفتگو بپردازند، با دیگران ارتباط برقرار کنند، خلاق باشند، دربارهٔ ارزش‌ها مطلب بنویسند، بیان خلاقانه و هنرمندانه داشته باشند و با ارزش‌ها بازی کنند.

با توجه به تحقیقاتی که در زمینهٔ لزوم و اهمیت ارزش‌های زندگی انجام شده، این نیاز احساس می‌شود که برنامه‌ریزی و سازماندهی مؤثری صورت گیرد، و فراهم آوردن زمینه‌های سادی در مدارس، بیش از پیش مورد توجه مسئولان قرار گیرد. ما سعی کرده‌ایم به موازات آموزش علوم و فنون، به جنبه‌های دیگری چون بالابردن سطح آگاهی دانش‌آموزان در زمینهٔ شناخت خود، رشد هیجانی و عاطفی، تمرکز حواس، تفکر کنترل خود، مهرورزی، دوستی، محبت به دیگران، مدیریت در رفتار و خلق نیک و امید به زندگی در متن برنامه‌ریزی‌های آموزشی و تربیتی، به فعالیت‌های مؤثری در ارزش‌های زندگی بپردازیم.

طرح ارزش‌های زندگی به آموزش مساهیمی، چون شادی، صلح، احترام، همکاری، مسئولیت‌پذیری، راستی، سادگی، بردباری، دایره‌داری، عشق، اتحاد، فروتنی و آزادی می‌پردازد تا این ارزش‌ها به رفتاری سازنده در زندگی تبدیل شود. کمبود این ارزش‌ها در جامعه، ما را بر آن داشت تا در این راستا با مددجویی از منابع مختلف و عاشقان و دلسوختگان آموزش و پرورش، نسبت به تدوین و اجرایی شدن طرح ارزش‌های زندگی اقدام کنیم.

این مؤسسه (مؤسسهٔ ارزش‌های زندگی بامداد غزل) از سال ۱۳۸۵ فعالیتش را در قالب پژوهش و تحقیق، طراحی و ابداع مواد آموزشی متناسب، به آموزش طرح ارزش‌های زندگی در مقطع پیش‌دبستان، دبستان، راهنمایی و در مدارس تهران از جمله مدارس دخترانهٔ شهید رحمانی، ریحانه، گلبرگ، تقوا، توسعهٔ تجارت، فدک، راهنمایی رحمانی، گل یاس، فرزندگان، مبین، هدایت، چمران، نرگس ابتدایی و راهنمایی، باهنر، آئین نیکان، راضیه شاهد، سروش نوین، بهاران پایتخت، فرزانه ۲، ایران‌سنجش و

مدارس پسرانه شهید قاضی، ایمان، رشد، طلایه داران، شهدای والفجر، طلوع اسلام، پیشاهنگ، هدایت، انصار، شهاب دانش، علامه حلی، مهد دانش در مدارس تهران و برخی شهرستان‌ها پرداخته است. در این مدارس آموزش مفاهیمی مثل شادی، صلح، همکاری، احترام، سادگی و مسئولیت‌پذیری برای دانش‌آموزان دختر و پسر اجرا شده است. ۱۸۵ مربی ارزش‌های زندگی، آموزش‌های لازم را با موفقیت گذرانده و در ۳۵ مدرسه در مناطق مختلف تهران (حدود ۱۲۰۰۰ دانش‌آموز) مشغول آموزش مفاهیم مذکور گردیدند. طرح مربوطه با عنوان «ارزش‌های زندگی» در سال ۱۳۸۶ در واحد ثبت آثار کتابخانه ملی تحت شماره ۱۰۵۵۵ به ثبت رسیده و از تیرماه ۱۳۹۴ نیز مکاتباتی با مسئولان آموزش و پرورش انجام شده است.^۱

از آن‌جا که این مؤسسه متعاقباً آموزش مستقیم این‌گونه مفاهیم در اکثر موارد باعث مقاومت در کودکان می‌شود، شیوه آموزش غیرمستقیم را با فعالیت‌های مختلف در نظر گرفته است. این نوع آموزش مؤثرتر واقع شده و بازخورد مثبتی در رشد مهارت‌های اجتماعی کودکان و تغییر رفتار آنها داشته است. کارنامه مؤسسه در مدرسی که فعالیت کرده، گویای این مطلب است و در پژوهش علمی نیز تحت عنوان «بررسی اثربخشی آموزش ارزش‌های زندگی بر مهارت‌های اجتماعی کودکان» و «بررسی اثربخشی آموزش ارزش‌های زندگی (مسئولیت‌پذیری و صلح) بر سلامت روان و رشد اجتماعی کودکان دبستانی» صورت گرفته است.

در حال حاضر ثبت و جمع‌آوری تجربه‌ها و محدودیت امکانات در مربیان در مدارس، ما را بر آن داشت که کتاب کار حاضر را برای مربیان و مجریین سراسر کشور آماده کنیم. در این کتاب، اهداف و فعالیت‌ها به‌طور کامل توضیح داده شده است.

ناصر آقاخانی - پروین محمدی

مؤسسه ارزش‌های زندگی بامداد غزل